

NAUCZANIE

O WRAŻLIWYM DZIEDZICTWIE, A SZCZEGÓLNIIE O PROCESACH MIGRACJI I TOŻSAMOŚCI

- pakiet narzędzi edukacyjnych dla nauczycieli

1. DOM

Czerpiąc z autentycznych opowieści, które skupiały się na międzypokoleniowym przekazywaniu traumy, partnerzy projektu „Tożsamość w zagrożeniu” stworzyli niniejszy pakiet dydaktyczny. Jest on przeznaczony dla nauczycieli, jako pomoc we wprowadzaniu tematu wrażliwego dziedzictwa związanego z procesami migracyjnymi i tożsamością, czego zwieńczeniem byłoby stworzenie na podwalinach szacunku i wzajemnego zrozumienia pokojowo nastawionych społeczeństw.

2. O NINIEJSZYM PAKIECIE EDUKACYJNYM

Dla kogo jest przeznaczony?

Niniejszy pakiet materiałów źródłowych przeznaczony jest dla nauczycieli, którzy chcą poruszyć podczas swoich lekcji dwa główne tematy, mianowicie procesy migracyjne i kwestię tożsamości. Mogą to być lekcje historii, języka, geografii, etyki, czy poświęcone wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze i inne. Nie założono żadnych ograniczeń odnośnie grup wiekowych, jednakże zaleca się pracę z uczniami od trzynastego roku życia, którzy poznali już podstawowe zagadnienia z zakresu historii Europy w XX wieku oraz znają pojęcie migracji i tożsamości.

Jak używać pakietu?

Niniejsze materiały są łatwą do przystosowania pomocą naukową, która wzbogaci Państwa lekcje dzięki autentycznym opowieściom o rzeczywistych doświadczeniach. Proszę się z nimi zapoznać i korzystać z nich dopasowując do potrzeb klasy/klas.

Zasugerowaliśmy Państwu sześć kursów tematycznych, które można łączyć w różny sposób w przypadku pracy w grupach. Można zdecydować się na krótki kurs (45-90 minut) lub na większy projekt dydaktyczny, trwający tydzień lub dłużej.

Główny przekaz pakietu materiałów edukacyjnych “Tożsamość w zagrożeniu”

- Podobieństwa pomiędzy dawnymi i obecnymi procesami migracyjnymi mogą zostać wykorzystane jako pomosty łączące współczesne i przyszłe dziedzictwo kulturowe w Europie.
- Upowszechniając dialog kulturowy i zwiększając świadomość naszej wspólnej historii wzmacnia się poczucie przynależności współczesnych migrantów do wspólnej europejskiej przestrzeni, zarówno wśród tych, którzy się osiedlają, jak i goszczących ich społeczności.
- Międzypokoleniowy przekaz traumy wpływa na życie i poczucie tożsamości nadchodzących generacji. Dzielenie się traumatycznymi doświadczeniami może wzmocnić jednostki i całe zbiorowości oraz zbudować szacunek do samych siebie, który prowadzi do dobrostanu członków społeczeństw.

3. PO CO UCZYĆ O MIGRACJI I TOŻSAMOŚCI

“Tożsamość w zagrożeniu” ma swój udział w osiągnięciu edukacji wysokiej jakości: Cel 4 zrównoważonego rozwoju zadanie 4,7 - Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju i globalnego obywatelstwa

Edukacja wyzwala intelekt, odblokowuje wyobraźnię i jest niezbędna by szanować samego siebie.

*“Do 2030 roku zapewnić, że wszyscy uczący się przyswoją wiedzę i nabędą umiejętności potrzebne do promowania zrównoważonego rozwoju, w tym między innymi przez edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego stylu życia, **praw człowieka, równości płci, promowania kultury pokoju i niestosowania przemocy, globalnego obywatelstwa oraz docenienia różnorodności kulturowej i wkładu kultury w zrównoważony rozwój.**”*

Partnerzy projektu “Tożsamość w zagrożeniu” wierzą, że zabieranie głosu i prezentowanie szerokiemu gronu odbiorców osobistych historii migrantów mogą przynieść wyzwolenie jednostkom strauumatyzowanym i tym, którzy znajdują się we wczesnej fazie uczenia się i rozwoju własnej osobowości. Stąd skupiamy się na młodych osobach. Poznając przeszłość współobywateli mogą one rozwinąć empatię i krytyczne myślenie, stać się bardziej tolerancyjne i odnosić się z większym szacunkiem do różnorodności oraz łatwiej integrować się społecznie. Uczniowie będą się uczyć wspólnej historii Europy angażując się na poziomie osobistym.

4. KURSY

Niniejszy pakiet materiałów źródłowych zachęca do badań i dialogu.

Podczas poznawania zapomnianych i nigdy nieopowiedzianych historii uczniowie zachęceni są do wyrażania swoich przemyśleń i uczuć i jednocześnie uczą się słuchać i współczuć współobywatelom lub kolegom z klasy.

By pracować w sposób etyczny z tematem wrażliwego dziedzictwa związanego z procesami migracyjnymi i zagrożonym poczuciem tożsamości, które to zjawiska miały miejsce w ostatnich stu latach sugerujemy zapoznanie się z wynikami badań i opowieściami zgromadzonymi w ramach niniejszego projektu. Proszę przejrzeć naszą [stronę](#) i [cyfrową wystawę](#) oraz obejrzeć krótki, poświęcony danemu państwu film lub film pełnometrażowy [film pełnometrażowy](#). Będzie to stanowić doskonałe przygotowanie do konspektu lekcji.

Niniejszy przewodnik przedstawia 6 różnych tematów, które można wykorzystać:

- 1. W DOMU I Z DAL OD DOMU**
- 2. POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI I POCZUCIE ODRZUCENIA**
- 3. WYTRZYMAŁOŚĆ I BEZBRONNOŚĆ**
- 4. NIESPRAWIEDLIWOŚĆ I POJEDNANIE**
- 5. MILCZENIE I OTWARTOŚĆ** jak również
- 6. TEMAT ZWIĄZANY Z DANYM PAŃSTWEM** (opowieści zbadane i zaprezentowane w ramach projektu przez kraje partnerskie – Chorwację, Danię, Litwę, Norwegię, Polskę, Słowenię i Szwecję).

Konspekt lekcji jest taki sam, zmieniają się jedynie cele nauczania.

KRÓTKI KURS

1. Wstęp (10 minut)

W oparciu o materiały [materiały z cyfrowej wystawy](#) należy przygotować prezentację w PowerPoincie z wprowadzeniem do tematu, kontekstem (procesy migracyjne i tożsamość) oraz związanymi z nimi uczuciami, których doświadczają ludzie zmuszani do opuszczenia ojczyzny lub opuszczający ją dobrowolnie. Zachęcamy do pracy według zagadnień wypracowanych w ramach projektu (w domu i z dala

od domu, milczenie i otwartość, doświadczenia dotyczące każdego z państw, np. włoskich mieszkańców Istrii opuszczających półwysep po drugiej wojnie światowej albo Grenlandczyków w Danii). Aby prezentacja była ciekawsza zachęca się do używania cytatów i zrzutów ekranu/zdjęć osób udzielających wywiadów, które można znaleźć wśród [materiałów do wystawy](#) lub na wystawie cyfrowej [wystawie cyfrowej](#).

2. Interaktywne uczenie się w oparciu o dialog (25 minut)

Po prezentacji i w zależności od wybranego tematu zachęca się do

- a) **W PRZYPADKU PRACY Z TEMATEM ZWIĄZANYM Z DANYM PAŃSTWEM** pokazanie [krótkiego filmu](#) poświęconego danemu krajowi i włączenie uczniów do dialogu z zastosowaniem metodologii Myśl – Łącz – Dziel się
- b) **W PRZYPADKU PRACY Z OKREŚLONYM ZAGADNIENIEM** włączenia uczniów do dialogu z zastosowaniem metodologii Myśl – Łącz – Dziel się

Nauczyciel zadaje jedno z sugerowanych otwartych pytań, a uczniowie zastanawiają się nad nimi w ciszy przez minutę lub dwie. Następnie uczniowie dobierają się w pary i dyskutują nad pytaniami przez dwie do pięciu minut. Wreszcie cała klasa podejmuje dyskusję włączając się w nią przez podniesienie rąk i dzieli przemyśleniami oraz pomysłami, które zebrali.

Można też użyć arkuszy pracy, aby uczniowie mogli zapisać pytania i swoje przemyślenia.

Sugerowane pytania:

W DOMU I Z DALA OD DOMU

Czym jest dla ciebie dom?

Czy masz takie przedmioty lub potrawy, które przypominają ci dom?

Co wzięłbyś ze sobą, gdybyś musiał się gdzieś przeprowadzić?

POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI I POCZUCIE ODRZUCENIA

Jaka jest twoja tożsamość?

Co sprawia, że czujesz, że gdzieś przynależysz?

Co może sprawić, że ludzie poczują się akceptowani?

WYTRZYMAŁOŚĆ I BEZBRONNOŚĆ

Czym jest dla ciebie wolność?

Jak myślisz, co byś zrobił gdybyś ją utracił?

Czy potrafisz podać przykłady postaci historycznych, które utraciły wolność?

MILCZENIE I OTWARTOŚĆ

Czy milczenie i tajemnice mogą być czymś dobrym albo złym?

Czy otwartość to świadczy o poczuciu bezpieczeństwa i wolności?

Czy są takie historie, o których nie powinno się mówić?

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ I POJEDNANIE

Czy kiedykolwiek doświadczyłeś niesprawiedliwości?

Czy uważasz, że potrafisz przebaczyć i pojednać się?

Czy potrafisz podać przykłady postaci historycznych, które doświadczyły niesprawiedliwości?

I dodatkowo – później przebaczyły i pojednały się?

TEMAT ZWIĄZANY Z OKREŚLONYM PAŃSTWEM

Czy odnajdujesz siebie w historiach niektórych dawnych migrantów i ich potomków?

Czy rozpoznajesz ich uczucia?

Jakie są twoje przemyślenia dotyczące tych wydarzeń? Czy można im było zapobiec? Czy twoim zdaniem coś takiego może się ponownie wydarzyć w przyszłości?

3. Ewaluacja (10 minut)

Po dyskusji i podzieleniu się poglądami zachęcamy do ewaluacji tego doświadczenia edukacyjnego. Można wykorzystać strategię ewaluacyjną 1-2-3, w ramach której prosi się uczniów o napisanie 3 rzeczy, których się nauczyli, 2 rzeczy, które ich zainteresowały i 1 rzeczy, której nie zrozumieli, jeszcze mają do niej pytania, albo o której chcieliby dowiedzieć się czegoś więcej. Schemat ewaluacji 3-2-1 można znaleźć w [materiałach w języku polskim na dole strony](#).

- Podziel się swoimi doświadczeniami

Będziemy bardzo wdzięczni za informacje. Jeśli chcą Państwo podzielić się tym, co zostało zrealizowane na Państwa lekcjach, prosimy o krótką prezentację ze zdjęciami i pracami uczniów. Jeśli wyrażą Państwo takie życzenie, możemy je później zaprezentować w naszych mediach społecznościowych lub na naszej stronie. Dzięki temu będą mogli Państwo zainspirować i nawiązać kontakt z innymi nauczycielami uczącymi z taką samą pasją.

Adres mailowy, na który należy przesłać informację info@i-on.museum

DŁUGI KURS (minimum 90 minut na pierwsze 3 kroki i 2 tygodnie na realizację wszystkich 6 kroków)

1. Wstęp (45 minut)

W oparciu o materiały z cyfrowej wystawy [materiały z cyfrowej wystawy](#) należy przygotować prezentację w PowerPoincie z wprowadzeniem do tematu, kontekstem (procesy migracyjne i tożsamość) i związanymi z nimi uczuciami, których doświadczają ludzie zmuszani do opuszczenia ojczyzny lub opuszczający ją dobrowolnie.

Po wprowadzeniu sugerujemy do pokazanie uczniom [długiego filmu](#), który będzie istotną podstawą do dalszych działań.

2. Interaktywne nauczanie w oparciu o dialog (30 minut)

Nauczyciel zadaje jedno z sugerowanych otwartych pytań, a uczniowie zastanawiają się nad nimi w ciszy przez minutę lub dwie. Następnie uczniowie dobierają się w pary i dyskutują nad pytaniami przez dwie do pięciu minut. Wreszcie cała klasa podejmuje dyskusję włączając się w nią przez podniesienie rąk i dzieli przemyśleniami oraz pomysłami, które zebrali.

Można też użyć arkuszy pracy, aby uczniowie mogli zapisać pytania i swoje przemyślenia.

Sugerowane pytania:

W DOMU I Z DALA OD DOMU

Czym jest dla ciebie dom?

Czy masz takie przedmioty lub potrawy, które przypominają ci dom?

Co wzięłbyś ze sobą, gdybyś musiał się gdzieś przeprowadzić?

POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI I POCZUCIE ODRZUCENIA

Jaka jest twoja tożsamość?

Co sprawia, że czujesz, że gdzieś przynależysz?

Co może sprawić, że ludzie poczują się akceptowani?

WYTRZYMAŁOŚĆ I BEZBRONNOŚĆ

Czym jest dla ciebie wolność?

Jak myślisz, co byś zrobił gdybyś ją utracił?

Czy potrafisz podać przykłady postaci historycznych, które utraciły wolność?

MILCZENIE I OTWARTOŚĆ

Czy milczenie i tajemnice mogą być czymś dobrym albo złym?

Czy otwartość świadczy o poczuciu bezpieczeństwa i wolności?

Czy są takie historie, o których nie powinno się mówić?

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ I POJEDNANIE

Czy kiedykolwiek doświadczyłeś niesprawiedliwości?

Czy uważasz, że potrafisz przebaczyć i pojednać się?

Czy potrafisz podać przykłady postaci historycznych, które doświadczyły niesprawiedliwości?

I dodatkowo – później przebaczyły i pojednały się?

TEMAT ZWIĄZANY Z OKREŚLONYM PAŃSTWEM

Czy odnajdujesz siebie w historiach niektórych dawnych migrantów i ich potomków?

Czy rozpoznajesz ich uczucia?

Jakie są twoje przemyślenia dotyczące tych wydarzeń? Czy można im było zapobiec? Czy twoim zdaniem coś takiego może się ponownie wydarzyć w przyszłości?

3. Monitorowanie (10 minut)

Po dyskusji i podzieleniu się poglądami zachęcamy do ewaluacji tego doświadczenia edukacyjnego. Można wykorzystać strategię ewaluacyjną 1-2-3, w ramach której prosi się uczniów o napisanie 3 rzeczy, których się nauczyli, 2 rzeczy, które ich zainteresowały i 1 rzeczy, której nie zrozumieli, jeszcze mają do niej pytania, albo o której chcieliby dowiedzieć się czegoś więcej. Schemat ewaluacji 3-2-1 można znaleźć w materiałach w języku polskim na dole strony [materiałach w języku polskim na dole strony](#).

4. Zadanie domowe

Celem zadania domowego jest wprowadzenie uczniów nie tylko w temat tożsamości i procesów migracyjnych, ale także metod badawczych i praktyk w pracy kustoszy, biorąc pod uwagę możliwą ścieżkę rozwoju zawodowego. Dlatego też sugeruje się stworzenie niewielkiej, szkolnej wystawy.

W celu stworzenia takiej wystawy należy zacząć od pracy w domu. Uczniom zaleca się zbadanie omawianego tematu, podchodząc do niego w jeden z dwóch sposobów:

1/ W oparciu o osobiste doświadczenie: uczniów zachęca się do odnalezienia zdjęć i przedmiotów związanych z omawianym zagadnieniem (w domu i z dala od domu, wytrzymałość, poczucie przynależności...) i wykonanie plakatu, który zawierać będzie zdjęcia (lub sfotografowane obiekty) i krótkie opisy bądź historie związane z danym przedmiotem.

2/ W oparciu o proces migracyjny: uczniów zachęca się do przeprowadzenia wywiadów z członkami rodziny, którzy doświadczyli migracji i zaprezentowania ich opowieści wraz z ilustracjami (rysunkiem przedstawiającym opowiadaną historię, zdjęciem osoby udzielającej wywiadu lub przedmiotu, który ta osoba łączy ze swoim doświadczeniem migracji).

5. Praca w szkole: montaż wystawy (30 minut)

Należy zasugerować uczniom, aby ich prace umieszczone zostały na planszach. Po montażu uczniowie mogą zaprezentować kolegom rezultaty swoich badań.

6. Ewaluacja (15 minut)

W celu ewaluacji długiego kursu:

Można zdecydować się na kreatywność i wyciąć z papieru trzy kształty dla każdego ucznia (które można znaleźć [w przygotowanych materiałach](#)); serce, słońce i łzę. Należy zachęcić uczniów do zamieszczenia każdego z symboli obok tej części wystawy, która powoduje, że czują radość (słońce), smutek (łza) lub współczucie i bliskość (serce)

Inna opcja ewaluacji, którą mogą Państwo wziąć pod uwagę, to zaproponowanie schematu ewaluacji z pytaniami, który znajduje się w przygotowanych materiałach [przygotowanych materiałach](#):

1. Co najbardziej podobało ci się w tym projekcie?
2. Jaka jest najważniejsza rzecz, której się nauczyłeś?

1. Czy chciałbyś wziąć udział w kolejnych podobnych wykładach/ działaniach realizowanych w ten sam sposób?
2. Oceń poziom swojego zadowolenia związany z następującymi działaniami
(ND; Nie dotyczy, 1 oznacza zły, 5 najbardziej pozytywny. Zakreśl swoją ocenę)

Oglądanie filmu ND-1-2-3-4-5

Prezentacja ND-1-2-3-4-5

Tworzenie wystawy ND-1-2-3-4-5

Przeprowadzanie wywiadów ND-1-2-3-4-5

Dyskusja w klasie ND-1-2-3-4-5

3. Kiedyś kontra teraz (uczniów zachęca się do opisanie jednej lub więcej rzeczy, których się dowiedzieli i które zmieniły ich opinię na temat poruszanego zagadnienia)

Kiedyś uważałem, że:

Teraz uważam, że:

- [Podziel się swoimi doświadczeniami](#)

Będziemy bardzo wdzięczni za informacje. Jeśli chcą Państwo podzielić się tym, co zostało zrealizowane na Państwa lekcjach, prosimy o krótką prezentację ze zdjęciami i pracami uczniów. Jeśli wyrażą Państwo takie życzenie, możemy je później zaprezentować w naszych mediach społecznościowych lub na naszej stronie. Dzięki temu będą mogli Państwo zainspirować i nawiązać kontakt z innymi nauczycielami uczącymi z taką samą pasją.

Adres mailowy, na który należy przesłać informację info@i-on.museum

- Jeśli niniejsze materiały zainspiowały Państwa, mogą państwo wykorzystać swoją kreatywność i zaangażować klasę w działania na jeszcze bardziej interesujące sposoby. Można łączyć poszczególne przeciwstawione sobie zagadnienia i pracę nad tematem związanym z danym państwem (np. Polska oraz poczucie przynależności i poczucie odrzucenia), można także wprowadzić wszystkie przeciwieństwa albo wszystkie kraje i podzielić uczniów do pracy w grupach.

5. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- linki do dostępnych materiałów:

Artykuły, film(y), wystawa cyfrowa, metody ewaluacji i schematy (arkusze wyjściowe)

– po angielsku i w językach partnerów projektu